Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка

Кафедра всесвітньої історії та релігієзнавства

“**ЗАТВЕРДЖУЮ**”
Завідувач кафедри
_____
Е.В. Бистрицька

“27 ” серпня 2025 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ІСТОРИЧНА ОСВІТА У ПРОФІЛЬНІЙ ШКОЛІ

Рівень вищої освіти перший (бакалаврський)

Галузь знань А Освіта
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність А4.03 Середня освіта (Історія та громадянська освіта)
(код і найменування спеціальності)

Освітня програма Середня освіта (Історія)
(найменування освітньої програми)

Мова навчання українська

2025 – 2026 навчальний рік

Робоча програма навчальної дисципліни «Історична освіта у профільній школі» для здобувачів другого (магістерського) рівня вищої освіти освітньої програми «Середня освіта (Історія)» предметної спеціальності А4.03 Середня освіта (Історія) галузі знань А Освіта.

Розробники:
Н.В. Ігнатенко, кандидат педагогічних наук, доцент кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри всесвітньої історії та релігієзнавства

Протокол №1 від “27” серпня 2025 року.

Завідувач кафедри всесвітньої історії та релігієзнавств Бистрицька Е.В.

1. Опис навчальної дисципліни

1	Освітня програма	Середня освіта (Історія)
2	Спеціальність	А4.03 Середня освіта (Історія)
3	Галузь знань	01 Освіта
4	Ступінь вищої освіти	Другий (магістерський)
5	Статус дисципліни	Обов'язкова
6	Мова навчання	Українська
7	Курс	4
8	Семестр	2
9	Кількість змістових модулів	2
10	Форма підсумкового контролю	Екзамен
11	ІНДЗ	Міні дослідження
11	Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	4 кредити
12	Загальна кількість годин	120
13	Аудиторні заняття (год.)	Денна форма – 48, заочна форма – 24
14	Лекції (год.)	Денна форма – 22, заочна форма – 6
15	Семінарські заняття (год.)	Денна форма – 26, заочна форма – 10
16	Самостійна робота студента (год.)	Денна форма – 72, заочна форма -104

Вид занять: лекційні, семінарські.

Співвідношення кількості годин аудиторних занять до самостійної і індивідуальної роботи становить:

для денної форми навчання – 40 % до 60 %

для заочної форми навчання – 20 % до 80 %

2. Мета навчальної дисципліни

Метою навчальної дисципліни «Історична освіта у профільній школі» є формування у здобувачів вищої освіти професійної готовності до організації та реалізації навчання історії в умовах профільної середньої освіти на засадах компетентнісного, діяльнісного та особистісно орієнтованого підходів, із урахуванням вимог Нової української школи та сучасних європейських освітніх тенденцій.

3. Компетентності та результати навчання.

Вивчення навчальної дисципліни забезпечує формування у здобувачів освіти таких компетентностей:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу процесів та явищ в історії, механізмів та розуміння їх причиннонаслідкових зв’язків.

ЗК 2. Здатність формулювати нові проблеми в області історії, вибирати належні напрями та відповідні методи для їх розгляду; оволодіти

методами та способами аналізу історичних подій та явищ. Здатність впровадження наукових досліджень у професійній та інноваційній діяльності, здатність генерувати нові ідеї.

ЗК3. Здатність створювати стратегію діяльності з урахуванням загальнолюдських цінностей, суспільних та державних виробничих інтересів; організовувати свою роботу або роботу в команді, дотримуючись культури стосунків, готовності до критики і самокритики; здатність до саморозвитку і самовдосконалення.

ЗК5. Розуміння та сприйняття етичних норм поведінки відносно інших людей, норм службової етики, делікатність, толерантність, співчуття, професійний (педагогічний) оптимізм, дотримання норм і принципів професійної етики.

ЗК6. Відкритість до нових знань, ідей і технологій; здатність продукувати не стандартні ідеї, творчо підходити до вирішення проблеми чи виконання завдань.

ФК1. Здатність забезпечувати здобуття освіти державною мовою; спілкуватися іноземною мовою; формувати та розвивати мовно-комунікативні уміння і навички учнів (мовнокомунікативна компетентність).

ФК2. Здатність моделювати зміст навчання відповідно до обов`язкових результатів навчання учнів; формувати та розвивати в учнів ключові, предметні компетентності та уміння; здійснювати інтегроване навчання учнів; добирати та використовувати сучасні й ефективні методики і технології навчання, виховання та розвитку учнів; розвивати в учнів критичне мислення формувати ціннісне ставлення учнів (предметно-методична компетентність).

ФК5. Здатність усвідомлювати особисті відчуття, почуття та емоції, потреби, керувати власними емоційними станами; конструктивно та безпечно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу; поціновувати та усвідомлювати взаємозалежність людей і систем у глобальному світі (емоційно-етична компетентність).

ФК6. Здатність до суб’єкт-суб’єктної взаємодії з учнями в освітньому процесі; залучати батьків до освітнього процесу на засадах партнерства; працювати в команді із залученими фахівцями, асистентами, вчителя для надання додаткової підтримки особам з особливими освітніми потребами (компетентність педагогічного партнерства).

ФК7. Здатність створювати умови, що забезпечують функціонування інклюзивного освітнього середовища; забезпечувати в освітньому середовищі сприятливі умови для кожного учня, залежно від його індивідуальних потреб, можливостей, здібностей, інтересів; здатність до педагогічної підтримки осіб з особливими освітніми потребами (інклюзивна компетентність).

ФК8. Здатність організовувати безпечне освітнє середовище, використовувати здоров`язбережувальні технології під час освітнього процесу; здійснювати профілактично-просвітницьку роботу з учнями та

іншими учасниками освітнього процесу щодо безпеки життєдіяльності, санітарії та гігієни; формувати в учнів культуру здорового та безпечного життя; зберігати особисте фізичне та психічне здоров`я під час професійної діяльності (здоров`язбережувальна компетентність).

ФК9. Здатність прогнозувати результати освітнього процесу; планувати освітній процес (прогностична компетентність).

ФК10. Здатність організовувати процес навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти; організовувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти; організовувати осередки навчання, виховання й розвитку здобувачів освіти (організаційна компетентність).

ФК11. Здатність здійснювати оцінювання результатів навчання здобувачів освіти; аналізувати результати навчання здобувачів освіти; формувати спроможність у здобувачів освіти до самоцінювання і взаємооцінювання результатів навчання (оцінювально-аналітична компетентність).

ФК12. Здатність здійснювати власний професійний розвиток, отримувати підтримку від колег; надавати підтримку колегам у їхньому професійному розвитку, інноваційній діяльності (компетенція здатності до навчання впродовж життя).

ФК13. Здатність визначати, формулювати та розв’язувати наукові проблеми, аналізувати соціально-значущі процеси та робити науково обґрунтовані висновки; здатність до перенесення системи наукових знань у професійну діяльність та в площину навчального предмету (загальнонаукова компетентність).

ФК14. Здатність використовувати знання, уміння й навички в галузі історії для теоретичного освоєння загально професійних дисциплін і вирішення практичних завдань.

ФК15. Здатність застосовувати знання, вміння і навички з галузі регіональної історії.

ФК 18. Здатність узагальнити засвоєні знання та сформовані вміння у процесі теоретичної та практичної підготовки під час підготовки та захисту магістерської роботи та формування професійних компетентностей у майбутній науково-дослідній роботі.

У результаті опанування дисципліни здобувач освіти повинен продемонструвати такі **результати навчання**:

ПРН1. Вільне володіння державною мовою, що передбачає вміння комунікувати усно й письмово.

ПРН3. Має глибокі знання з освітньої галузі/предмета та усвідомлює можливості їх інтеграції з іншими галузями/предметами; володіє методами формування в учнів цілісного уявлення про галузь/предмет на основі актуальних наукових досягнень; обізнаний із ключовими та предметними компетентностями, визначеними державним стандартом базової середньої освіти.

ПРН4.Обізнаний з вимогами до результатів навчання, визначеними державним стандартом базової середньої освіти та типовими освітніми програмами; уміє визначати зміст навчального предмета і послідовність його вивчення з урахуванням вимог стандарту, освітніх програм, попередніх досягнень учнів та їхніх освітніх потреб.

ПРН5. Володіє сучасними методиками й технологіями моделювання змісту навчання історії в школі та вміє ефективно їх застосовувати.

ПРН6. Обізнаний з методиками та технологіями моделювання змісту освіти; здатен обирати й застосовувати сучасні й дієві методики навчання, виховання та розвитку учнів. Має навички використання методик для формування ключових і предметних компетентностей учнів під час вивчення дисциплін громадянської та історичної освітньої галузі.

ПРН8. Обізнаний з індивідуальними особливостями учнів (віковими, інтелектуальними, інтересами тощо) та їх впливом на засвоєння навчального матеріалу й процес соціалізації; знає, як виявляти та враховувати ці особливості в освітньому процесі.

ПРН9. Здатен формувати навчальну мотивацію учнів і застосовувати стратегії, що підтримують розвиток позитивної самооцінки та я-ідентичності; вміє створювати учнівську спільноту, де кожен відчуває свою цінність і приналежність.

ПРН11. Обізнаний з видами та інтенсивністю емоцій і почуттів, а також із причинами їх виникнення; здатен безпечно й конструктивно взаємодіяти з учасниками освітнього процесу, налагоджувати діалог і полілог з учнями та іншими учасниками, дотримуючись прав людини та загальновизнаних суспільних цінностей.

ПРН12. Знає сучасні форми, методи, технології та засоби навчання, які сприяють розвитку уважності, саморегуляції, стресостійкості та налагодженню взаєморозуміння.

ПРН13. Володіє знаннями про переваги та ключові етапи встановлення суб’єкт-суб’єктних взаємин між учителем і учнями; здатен застосовувати механізми для ефективного налагодження таких взаємин.

ПРН14. Володіє знаннями про інструменти забезпечення інклюзивного навчання, а також принципи, форми та методи підтримки осіб з особливими освітніми потребами; застосовує ці інструменти в освітньому процесі та знає, як надавати педагогічну підтримку таким особам.

ПРН20. Володіє знаннями про вимоги до змістового наповнення освітнього середовища; здатен ефективно використовувати фізичний та інформаційний простори навчальних і інших приміщень закладу освіти як освітні ресурси.

ПРН21. Володіє методами педагогічного проектування; здатен визначати цілі освітнього процесу, спираючись на прогностичні методи планування

ПРН22. Обізнаний з законодавчими вимогами до організації освітнього процесу; вміє планувати та проводити навчальні заняття різних типів,

застосовувати різноманітні види і форми організації навчально-пізнавальної діяльності учнів, а також ефективно розподіляти навчальний час

ПРН23. Володіє знаннями про різновиди оцінювання навчальних досягнень учнів; здатен використовувати різні форми та методи оцінювання їх результатів.

ПРН24. Обізнаний з освітніми інноваціями та їх характеристиками, а також із особливостями організації інноваційної педагогічної діяльності; вміє впроваджувати інновації у власну педагогічну практику та адаптувати їх до різних умов навчального процесу.

ПРН25. Вміє взаємодіяти з учасника освітнього процесу, щодо прийняття спільних рішень.

ПРН26. Вміє роз'яснювати учасникам освітнього процесу роль оцінювання в навчальному поступі, його процедури та залучати здобувачів освіти до оцінювання, взаємодіяти зі здобувачами освіти та їхніми батьками та іншими учасниками освітнього процесу щодо планування подальшої освітньої траєкторії.

4. Передумови для вивчення навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна **«Історична освіта у профільній школі»** передбачає наявність у здобувачів вищої освіти системних знань з історії України та всесвітньої історії, а також базових педагогічних і психологічних знань, сформованих у процесі опанування дисциплін професійної підготовки (зокрема «Педагогіка», «Психологія», «Теорія та методика навчання історії»). Важливими передумовами є сформованість предметних і методичних компетентностей, здатність до аналізу змісту шкільної історичної освіти, застосування сучасних освітніх технологій, уміння працювати з навчально-методичними матеріалами, а також розвинені навички критичного мислення, комунікації, самоорганізації та готовність до педагогічної діяльності в умовах профільної середньої освіти.

5. Програма навчальної дисципліни

5.1. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.
Теоретичні засади історичної освіти у профільній школі. Структура та зміст історичної освіти на профільному рівні

Тема 1. Історична освіта у профільній школі як складова сучасної освітньої системи. Поняття профільної середньої освіти та її місце в системі загальної середньої освіти. Мета, завдання та принципи профільного навчання. Історична освіта як складова громадянської та історичної освітньої

галузі. Реалізація концепції Нової української школи на рівні профільної середньої освіти. Вплив сучасних суспільно-політичних процесів (зокрема російсько-української війни) на оновлення змісту історичної освіти. Європейські підходи до організації профільного навчання історії.

Тема 2. Структура історичної освіти у профільній школі: загальноосвітній і профільний рівні. Модель організації історичної освіти у профільній школі. Єдиний загальноосвітній курс історії («Історія: Україна і світ») як базовий компонент змісту. Його мета, завдання та особливості: інтеграція історії України та всесвітньої історії, розгляд України в контексті світових процесів. Структура навчання в профільній школі (профільно-адаптаційний та профільний цикли). Поєднання обов'язкового курсу та вибіркових компонентів. Навчальні програми, планування та організація освітнього процесу.

Тема 3. Зміст історичної освіти у профільній школі. Поняття та структура змісту історичної освіти на профільному рівні. Основні змістові лінії: націєтворення, державотворення, модернізація, глобалізація. Інтеграція історії України та світової історії як методологічний принцип. Відбір навчального матеріалу з урахуванням актуальних суспільних викликів. Компетентнісний потенціал історичної освіти: формування історичного мислення, громадянської компетентності, національної ідентичності. Історичний матеріал як засіб формування демократичних цінностей, прав людини, громадянської відповідальності. Осмислення історії як інструменту розуміння сучасності та прогнозування майбутнього.

Тема 4. Спеціальні історичні курси у профільній школі як засіб диференціації та поглиблення історичної освіти. Поняття та призначення спеціальних історичних курсів у профільній середній освіті. Роль вибіркових компонентів у реалізації особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів. Типологія спеціальних курсів: історична географія, локальна та регіональна історія, історія культури, інтелектуальна історія, історія політичних і правових учень, історія державотворення, історія повсякдення, історія науки і техніки тощо. Орієнтація змісту спеціальних курсів на освітні запити учнівства та потреби ринку праці. Роль спеціальних курсів у поглибленні історичних знань, розвитку дослідницьких умінь, критичного мислення та професійної орієнтації учнів.

Змістовий модуль 2.
Методика навчання історії в умовах профільної школи

Тема 5. Особливості методики навчання історії у профільній школі. Специфіка викладання історії на профільному рівні. Диференціація та індивідуалізація навчання історії. Реалізація особистісно орієнтованого та компетентнісного підходів. Методичні особливості викладання інтегрованого курсу «Історія: Україна і світ». Формування історичного мислення та ключових компетентностей учнів старшої школи.

Тема 6. Форми організації навчання історії у профільній школі. Сучасні форми організації освітнього процесу з історії. Урок історії в профільній школі: типи, структура, вимоги. Нетрадиційні форми навчання (семінари, практикуми, дебати, конференції, проєктні заняття). Організація самостійної та дослідницької діяльності учнів. Використання дистанційного та змішаного навчання.

Тема 7. Методи і технології навчання історії у профільній школі. Класифікація методів навчання історії. Активні та інтерактивні методи навчання (дискусії, дебати, рольові ігри, кейс-метод, проєктна діяльність). Проблемно-пошукові та дослідницькі методи. Технології розвитку критичного мислення. Використання цифрових технологій та освітніх платформ у навчанні історії. Методика роботи з історичними джерелами та візуальними матеріалами.

Тема 8. Оцінювання результатів навчання історії у профільній школі. Сутність та функції оцінювання навчальних досягнень учнів. Формувальне та підсумкове оцінювання. Критерії оцінювання історичної компетентності. Оцінювання навчальних досягнень у межах обов'язкового курсу та спеціальних історичних курсів. Самооцінювання та взаємооцінювання учнів. Використання тестових і компетентнісно орієнтованих завдань.

Тема 9. Проєктування освітнього процесу з історії у профільній школі. Планування навчального процесу з історії. Розроблення календарно-тематичного планування. Проєктування уроків і курсів за вибором. Інтеграція обов'язкового курсу та спеціальних історичних курсів. Створення навчально-методичного забезпечення. Педагогічна рефлексія та аналіз ефективності освітнього процесу.

5.2. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		Лекції	Семінари	Практичні заняття.	Самостійна робота		Лекції	Семінари	Практичні заняття	Самостійна робота
1	2	3	4	5	7	8	9	10	12	13
Змістовий модуль 1. Теоретичні засади історичної освіти у профільній школі. Структура та зміст історичної освіти на профільному рівні										
Тема 1. Історична освіта у профільній школі як складова сучасної освітньої		2			6	9				

системи.										
Тема 2. Структура історичної освіти у профільній школі: загальноосвітній і профільний рівні.		4	2	2	6	11	2			
Тема 3. Зміст історичної освіти у профільній школі.		2	2		6	10	2			
Тема 4. Спеціальні історичні курси у профільній школі як засіб диференціації та поглиблення історичної освіти.		4	4		6	8				
Разом за змістовим модулем 1		**12**	**8**	**2**	**24**	**38**	**4**			
Змістовий модуль 2. Методика навчання історії в умовах профільної школи										
Тема 5. Особливості методики навчання історії у профільній школі.		2	2	4	6	11				8
Тема 6. Форми організації навчання історії у профільній школі.		2	2		6	11	1			8
Тема 7. Методи і технології навчання історії у профільній школі.		2	2		6	10				8
Тема 8. Оцінювання результатів навчання історії у профільній школі.		2								
Тема 9. Проєктування освітнього процесу з історії у профільній школі.		2					1			
Разом за змістовим модулем 2		**10**					**2**			
Усього годин	**120**	**22**	**20**	**6**	**72**	**120**	**6**	**16**		**96**

5.3. Теми лекцій

№ з/п	№ теми	Назва теми	кількість годин	
			денна форма	заочна форма
1	1	Історична освіта у профільній школі як складова сучасної освітньої системи	2	1
2	2	Структура історичної освіти у профільній школі: загальноосвітній і профільний рівні	4	1
3	3	Зміст історичної освіти у профільній школі	2	1
4	4	Спеціальні історичні курси у профільній школі як засіб диференціації та поглиблення освіти	4	1
5	5	Особливості методики навчання історії у профільній школі	2	
7	6	Форми організації навчання історії у профільній школі	2	1
8	7	Методи і технології навчання історії у профільній школі	2	
9	8	Оцінювання результатів навчання історії у профільній школі	2	
10	9	Проєктування освітнього процесу з історії у профільній школі	2	1
		Всього годин	**22**	**6**

5.4. Теми семінарських занять

№ з/п	№ теми	Назва теми	кількість годин	
			денна форма	заочна форма
1	1	Історична освіта у профільній школі: сучасні виклики	2	2
2	2	Зміст історичної освіти: ключові процеси (націєтворення, державотворення, глобалізація)	2	
3	3	Громадянський потенціал історичної освіти та формування цінностей	2	
4	4	Єдиний курс «Історія: Україна і світ»: концепція та значення	2	
5	5	Спеціальні історичні курси у профільній школі: типологія та зміст	2	
6	6	Методика розроблення та впровадження спеціальних історичних курсів	2	2
7	7	Методичні підходи до навчання історії	2	

8	8	Сучасний урок історії: структура і моделювання	2	2
9	9	Інтерактивні методи навчання історії	2	
10	10	Робота з історичними джерелами при вивченні історії у профільній школі	2	
11	11	Методика розвитку критичного мислення учнів при вивченні історичних дисциплін у профільній школі	2	
12	12	Оцінювання навчальних досягнень учнів при вивченні історичних дисциплін у профільній школі	2	
13	13	Методика проєктування уроку / курсу за вибором	2	2
разом			**26**	**10**

5.5. Самостійна робота

№ з/п	**№ теми**	**Назва теми**	**Кількість годин**	
			денна форма	**заочна форма**
1	1	Історична освіта у профільній школі: сучасні виклики та трансформації	4	5
2	1	Вплив суспільно-політичних процесів на зміст історичної освіти	4	5
3	2	Єдиний курс «Історія: Україна і світ»: концепція та структура	4	5
4	2	Інтеграція історії України та всесвітньої історії	4	5
5	3	Зміст історичної освіти: ключові процеси (націєтворення, державотворення)	4	5
6	3	Формування історичного мислення та громадянської компетентності	4	5
7	4	Спеціальні історичні курси: типологія та освітній потенціал	4	5
8	4	Методика розроблення спеціального історичного курсу	4	5
9	5	Особливості навчання історії у профільній школі	4	5
10	5	Диференціація та індивідуалізація навчання історії	4	5
11	6	Сучасний урок історії у профільній школі	4	6
12	6	Нетрадиційні форми навчання історії (дебати, семінари, проєкти)	4	6
13	7	Інтерактивні методи навчання історії	4	6

14	7	Робота з історичними джерелами та розвиток критичного мислення	4	6
15	8	Сучасні підходи до оцінювання навчальних досягнень учнів	4	6
16	8	Формувальне оцінювання та компетентнісні завдання	4	6
17	9	Планування освітнього процесу з історії	4	6
18	9	Проєктування уроку та курсу за вибором	4	6
		Разом	**72**	**96**

5.6. Тематика ІНДЗ

№	Тема ІНДЗ
1	Підготуйте презентацію на тему: «Історична освіта у профільній школі: сучасні виклики та трансформації».
2	Підготуйте презентацію з методичними прикладами на тему: «Єдиний курс “Історія: Україна і світ”: освітній потенціал».
3	Розробіть фрагмент конспекту уроку з пояснювальною запискою на тему: «Інтеграція історії України та всесвітньої історії».
4	Створіть методичну розробку завдань на тему: «Формування історичного мислення учнів профільної школи».
5	Розробіть систему вправ на тему: «Формування громадянської компетентності засобами історії».
6	Підготуйте комплект історичних джерел із системою запитань на тему: «Методика роботи з джерелами у профільній школі».
7	Здійсніть аналіз навчальної програми або підручника профільного рівня з методичними висновками.
8	Створіть добірку візуальних матеріалів (карти, інфографіка) до теми профільного курсу з рекомендаціями.
9	Розробіть міні-проєкт інтерактивного заняття з історії для профільної школи.
10	Складіть методичну розробку навчальної дискусії з історії (з проблемними питаннями).
11	Розробіть план-конспект уроку-практикуму з історії у профільній школі.
12	Створіть добірку завдань для розвитку критичного мислення учнів.
13	Підготуйте освітній міні-проєкт із використанням цифрових засобів у навчанні історії.
14	Розробіть методичні рекомендації щодо формування ціннісних орієнтацій учнів засобами історії.
15	Підготуйте огляд цифрових інструментів навчання історії з методичними коментарями.
16	Створіть комплект діагностичних матеріалів для оцінювання навчальних досягнень учнів профільної школи.
17	Розробіть проєкт учнівського історичного дослідження (для профільного рівня).

18	Підготуйте комплексний план-конспект сучасного уроку історії у профільній школі.
19	Розробіть систему запитань і завдань до візуального історичного джерела.
20	Підготуйте методичну розробку використання інфографіки у навчанні історії.
21	Створіть комплект різнорівневих завдань для формування причинно-наслідкових зв'язків.
22	Розробіть модель уроку узагальнення та систематизації знань.
23	Підготуйте методичний проєкт організації рефлексії учнів на уроці історії.
24	Розробіть фрагмент уроку з використанням історичного портрета як джерела інформації.
25	Розробіть концепцію спеціального історичного курсу (назва, мета, структура, зміст).

7. Форми та методи навчання

Викладання навчальної дисципліни **«Історична освіта у профільній школі»** здійснюється із застосуванням поєднання традиційних та інноваційних форм і методів навчання, що відповідають принципам студентоцентрованого, компетентнісного та діяльнісного підходів і сприяють формуванню як фахових, так і м'яких навичок (soft skills) здобувачів вищої освіти.

Форми організації навчання: *лекції* (проблемні, інтерактивні, лекції-дискусії), *практичні та семінарські заняття* (з елементами аналізу історичних джерел, обговорення, роботи в малих групах), *консультації, самостійна робота студентів, виконання індивідуальних навчально-дослідних завдань* (ІНДЗ), участь у *науково-освітніх заходах* (круглі столи, вебінари, конференції), а також використання *дистанційних форм навчання* на базі інформаційно-освітнього середовища університету.

Методи навчання: *словесні* (пояснення, розповідь, лекція, бесіда, дискусія), *наочні* (демонстрація, робота з мультимедійними матеріалами), *практичні* (виконання аналітичних завдань, підготовка презентацій), *проблемно-пошукові* та *дослідницькі методи*, *інтерактивні методи* (робота в групах, мозковий штурм, рольові ігри), *метод проєктів*, *метод портфоліо*, а також *цифрові методи навчання* (використання онлайн-платформ, електронних ресурсів, освітніх сервісів).

Зазначені форми і методи навчання цілеспрямовано сприяють розвитку м'яких навичок здобувачів, зокрема:

- **проєктне навчання** розвиває критичне мислення, креативність, здатність до командної роботи та навички презентації результатів;
- **рольові ігри та симуляції** формують комунікативні компетентності, емоційний інтелект, уміння вирішувати педагогічні ситуації та конфлікти;

- **дискусії** сприяють розвитку аргументації, навичок активного слухання, толерантності до різних точок зору та критичного мислення;
- **рефлексивні практики (самоаналіз, обговорення досвіду)** забезпечують формування здатності до саморефлексії, саморозвитку та усвідомленого професійного зростання;
- **інтерактивні та цифрові технології навчання** розвивають цифрову грамотність, адаптивність, здатність до навчання впродовж життя та ефективної роботи в сучасному інформаційному середовищі.

8. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Історична освіта у профільній школі» застосовуються такі засоби оцінювання та форми демонстрування результатів навчання: поточне усне та письмове опитування; виконання й захист практичних робіт (моделювання фрагментів уроків, розроблення дидактичних матеріалів, навчальних завдань); презентація результатів самостійної роботи (аналітичні матеріали, методичні розробки, міні-дослідження); аналіз і самоаналіз навчально-методичних розробок; виконання тестових завдань; оцінювання участі в семінарських заняттях (дискусії, розв'язання методичних задач, робота в групах); захист результатів практичної підготовки (методичні матеріали, розробки занять, рефлексивні звіти).

9. Форми контролю

У процесі вивчення дисципліни «Історична освіта у профільній школі» використовуються такі форми контролю:

– **поточний контроль** здійснюється шляхом оцінювання навчальної діяльності здобувачів освіти на лекційних, семінарських і практичних заняттях, а також результатів виконання завдань самостійної роботи;

– **модульний контроль** проводиться після опанування логічно завершеної частини навчальної дисципліни; оцінка за модуль формується як сукупність балів, отриманих здобувачами освіти за всі види навчальної діяльності в межах відповідного змістового модуля;

– **підсумковий контроль** здійснюється у формі екзамену, що передбачає тестування з використанням електронної платформи **MOODLE** у терміни, визначені графіком освітнього процесу.

10. Критерії та порядок оцінювання результатів навчання

Критерії та порядок оцінювання результатів навчання здійснюється в*ідповідно до Положення про систему оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти, результати складання дисципліни оцінюються за 100- бальною шкалою і переводяться у 5-бальну (4-рівневу) і 2-рівневу шкалу.*

Поточний контроль здійснюється під час семінарських, практичних занять та шляхом оцінювання виконання завдань для самостійної роботи.

За роботу на ***семінарському занятті*** здобувач освіти може отримати **максимум 5 балів**: **3 бали** - за теоретичну підготовку, **2 бали** - за виконання завдань для самостійної роботи.

Оцінювання теоретичної складової (0–3 бали)

3 бали - знання глибокі, системні та міцні; відповідь логічна, обґрунтована, чітка й завершена. Студент уміє застосовувати набуті знання в нестандартних ситуаціях (наводить приклади з педагогічної практики, моделює методичні ситуації), аргументовано оцінює сучасні процеси в методиці навчання історії, володіє понятійно-категоріальним апаратом, демонструє вміння аналізувати, систематизувати, порівнювати та класифікувати. Використовує й аналізує додаткову та фахову літературу, наочні матеріали. Висловлює власну позицію, формулює узагальнення та висновки. Мовлення грамотне, літературне.

2 бали - знання повні та систематизовані; відповідь правильна, логічна, достатньо самостійна й обґрунтована. Студент уміє пояснити основні положення теми, застосувати знання у типових педагогічних ситуаціях, володіє базовими інтелектуальними вміннями (узагальнення, порівняння, систематизація). Посилається на психолого-педагогічну та дидактичну літературу, приклади педагогічного досвіду, допускаючи несуттєві неточності. Мовлення грамотне.

1 бал - знання фрагментарні, переважно відтворювальні; аналіз можливий лише за допомогою викладача. Відповідь частково несамостійна, з порушенням логіки викладу; можливі неточності в аргументації. Мовлення загалом грамотне.

Оцінювання завдань для самостійного виконання (0–2 бали)

Додаткові **2 бали** нараховуються за виконання практичних (самостійних) завдань, передбачених до кожної теми семінарського заняття. Результати виконання завдань презентуються, обговорюються й аналізуються під час заняття та слугують ілюстрацією до усної відповіді студента.

Оцінювання результатів практичних робіт

За роботу на практичному занятті здобувач освіти може отримати **максимум 5 балів**:

5 балів - письмова робота виконана повністю, самостійно й творчо; завдання відповідають методичним вимогам, мають чітку структуру, логіку викладу та обґрунтування. Продемонстровано вміння застосовувати теоретичні положення методики навчання історії у практичному проєктуванні (розроблення навчальних завдань, фрагментів уроку, дидактичних матеріалів). Матеріали методично доцільні, спрямовані на формування предметних компетентностей, містять елементи аналізу, узагальнення й методичних висновків. Робота грамотно оформлена, використано фахові джерела, наочність, цифрові ресурси. Висновки аргументовані, наявні елементи рефлексії.

4 бали - робота виконана повністю, але містить незначні недоліки у структурі, логіці викладу або методичному обґрунтуванні. Завдання

відповідають темі та вимогам, простежується правильне застосування методичних підходів, проте окремі положення розкрито недостатньо глибоко.

3 бали - робота виконана частково або має помітні методичні недоліки; окремі елементи недостатньо обґрунтовані. Спостерігається відтворення зразків без належної адаптації до навчальної ситуації. Висновки поверхневі.

2 бали - завдання виконані фрагментарно, методичні рішення необґрунтовані або містять суттєві помилки. Логіка викладу порушена, відсутня цілісність роботи.

1 бал - робота формальна, неповна або така, що не відповідає вимогам; відсутнє розуміння методичної сутності завдання.

Оцінювання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ)

За виконання **ІНДЗ** здобувач освіти може отримати **максимум 15 балів**:

15 балів - студент виконав роботу самостійно, на високому науково-методичному рівні; проблема розкрита глибоко й системно, матеріал логічно структурований; використано сучасні наукові та методичні джерела. Робота має виражений дослідницький характер: здійснено аналіз методичних підходів, подано порівняння, сформульовано обґрунтовані висновки. Простежується чіткий зв'язок теорії з практикою навчання історії. Практичний компонент (за наявності) методично грамотний, доцільний, спрямований на формування предметних компетентностей. Робота оформлена відповідно до вимог, мова наукова, грамотна, дотримано принципів академічної доброчесності.

14-12 балів - робота виконана повністю, тема розкрита, використано фахові джерела; наявний аналіз, але недостатньо глибокий. Методичні висновки загалом правильні, практична частина відповідає темі, проте має окремі недоліки в обґрунтуванні або структурі. Оформлення загалом коректне.

11-9 балів - матеріал подано переважно описово, дослідницька складова виражена слабко; аналіз поверхневий. Методичні положення частково обґрунтовані. Практичний компонент формальний або потребує суттєвого доопрацювання. Є недоліки в структурі чи логіці викладу.

8-6 балів - робота фрагментарна, теоретичний матеріал викладено неповно; аналіз майже відсутній. Методична складова слабка або помилкова. Практичний компонент не відповідає вимогам. Порушено логіку викладу.

5-3 бали - робота має відтворювальний характер, відсутнє розуміння методичної проблеми, матеріал несистемний, висновки відсутні або формальні.

2-1 бал - робота формальна, неповна або така, що не відповідає темі; відсутні елементи дослідження та методичної аргументації.

Бали, передбачені за виконання індивідуального навчально-дослідного завдання (ІНДЗ) у межах дисципліни (15 балів), можуть бути зараховані студенту ***за результатами неформальної освіти*** *за умови відповідності її*

змісту та результатів навчання програмним результатам дисципліни «Історична освіта у профільній школі», наявності документального підтвердження та встановлення еквівалентності змісту й обсягу такої освітньої діяльності вимогам, визначеним для ІНДЗ.

Зарахування здійснюється на підставі поданих студентом підтверджувальних матеріалів (сертифікатів, програм, описів результатів навчання тощо) та, за потреби, аналітичного звіту, у якому обґрунтовується зв'язок здобутих компетентностей із методичною підготовкою майбутнього вчителя історії. Перезарахування результатів навчання відбувається відповідно до п. 3.9 ***Положення про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті у ТНПУ (2023 р.)*** [46].

Розподіл балів, які отримують студенти

Приклад для заліку

Поточне оцінювання													ІНДЗ	П/т	Сума
ЗМ1 - 30						**ЗМ3 - 35**									
Т1	Т2	Т3	Т4	Т5	Т6	Т7	Т8	Т9	Т10	Т11	Т12	Т13			
с	п	с	с	с	с	с	п	с	п	п	с	п			
5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	5	**15**	**20**	**100**

Т1, Т2 ... Т9 – теми змістових модулів.

Політика щодо дедлайнів та перескладання. Дотримання встановлених термінів виконання навчальних завдань є обов'язковим. Перескладання модульного контролю здійснюється за дозволом деканату у разі наявності поважних причин. У випадку виникнення конфліктних ситуацій учасники освітнього процесу керуються нормами *«Положення щодо врегулювання конфліктних ситуацій у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка».*

Політика щодо академічної доброчесності. Здобувачі вищої освіти зобов'язані дотримуватися вимог *«Положення про академічну доброчесність та етику академічних взаємовідносин у Тернопільському національному педагогічному університеті імені Володимира Гнатюка».* Забороняється списування під час виконання тестових і контрольних завдань, використання несанкціонованих джерел інформації, а також привласнення чужих результатів інтелектуальної діяльності. Використання мобільних пристроїв під час занять допускається лише за погодженням із викладачем і відповідно до освітньої мети заняття.

Політика щодо відвідування. Відвідування навчальних занять є обов'язковим. У разі наявності об'єктивних причин (хвороба, участь у програмі дуальної освіти, працевлаштування, міжнародне стажування тощо) можливе навчання в дистанційному форматі за попереднім погодженням із викладачем.

11. Політика використання ШІ в межах навчальної дисциплін

Використання інструментів штучного інтелекту (ШІ) у межах навчальної дисципліни регламентується відповідно до *«Політики використання штучного інтелекту у науково-технічній та інноваційній діяльності Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка»* та здійснюється з дотриманням принципів академічної доброчесності, етичності та відповідального використання цифрових технологій.

У процесі вивчення дисципліни допускається використання систем ШІ як допоміжного інструменту для генерації ідей, структурування матеріалу, мовного редагування, підготовки до занять та виконання окремих навчальних завдань. Водночас таке використання має бути прозорим і не підміняти самостійну пізнавальну діяльність здобувача.

У разі використання ШІ для створення окремих фрагментів тексту або підготовки навчальних матеріалів здобувач зобов'язаний зазначити це у списку використаних джерел (із зазначенням назви моделі, версії, розробника та дати звернення), а також, за можливості, додати текст запиту (prompt) у додатки до роботи. До моменту захисту роботи або публікації результатів здобувач повинен зберігати історію взаємодії з відповідними інструментами ШІ як підтвердження власного внеску.

Викладач, своєю чергою, визначає доцільність і допустимість використання ШІ під час виконання конкретних завдань, про що повідомляє здобувачів заздалегідь. Форми контролю знань і оцінювання результатів навчання добираються з урахуванням мінімізації неконтрольованого впливу систем ШІ та забезпечення об'єктивності оцінювання.

Порушення вимог щодо прозорого та доброчесного використання ШІ розглядається як порушення академічної доброчесності та тягне за собою відповідні академічні наслідки.

12. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійний проектор – демонстрація презентацій.
2. Комп'ютери з доступом до Інтернету – проведення підсумкового контролю.

13. Рекомендована література

Основна

1. Баханов К. Професійний довідник вчителя історії. Харків : «Основа», 2011, 239 [1] с.
2. Баханов К. О. Сучасна шкільна історична освіта : інноваційні аспекти : монографія. Донецьк : ТОВ «ЮгоВосток, ЛТД», 2005. 384 с.
3. Вступ до методики викладання історії в школі : консп. лекції / уклад. : А.В. Мінаєв, Т.В. Мінаєва. Чернівці : Чернівецький нац. ун-т ім. Ю.

Федьковича, 2019. 20 с. ULR: https://cdn.eto-ya.com/andrmin1975chernivtsi/2011/02/amin_tmin_vstupdometodiki.pdf
4. Ігнатенко Н. В., Савенко В. В. Теорія та методика навчання історії в школі. Навчально-методичний посібник (за вимогами кредитно-трансферної системи). Тернопіль : Вектор, 2014. 224 с.
5. Левітас Ф. Л., Салата О. О. Методика викладання історії. Посібник учителя. Харків : Вид. група «Основа», 2006. 96 с.
6. Мисан В. Сучасний урок історії : навч. метод. посіб. Київ : Шкільний світ, 2010. 118 с.
7. Модельні навчальні програми для 10-12 класів Нової української школи. Профільна школа (з 2027 року). ULR: https://mon.gov.ua/osvita-2/zagalna-serednya-osvita/osvitni-programi/modelni-navchalni-prohramy-dlia-10-12-klasiv-novoi-ukrainskoi-shkoly-profilna-shkola-z-2027-roku
8. Мочкіна Л.І., Гурко Т.С. Нестандартні уроки з історії України. Методич. посібн. Тернопіль: Мандрівець, 2002. 72 с.
9. Пометун О., Пироженко Л. Сучасний урок. Інтерактивні технології навчання: Наук. метод. посібн. КИЇВ: Видавництво А.С.К., 2004. 192 с.:
10. Пометун О. Фрейман Г. Методика навчання історії в школі. Київ : Генеза, 2005. 328 с.
11. Садкіна В. І. Маленькі секрети учительського успіху. Навчаємо з радістю. Харків : Вид. група «Основа», 2017. 144 с.
12. Яковенко Г. П. Методика навчання історії. Навчально-методичний посібник. Харків: ХНАДУ, 2017. ULR: https://dspace.hnpu.edu.ua/server/api/core/bitstreams/942225ae-467a-4e6a-9299-ed279e9b6783/content

Допоміжна

13. Закон України від 05. 09. 2017 № 2145 – VIII *Про освіту*. ULR: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19
14. Про затвердження Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти. Постанова Кабінету Міністрів України від 23.11.2011 № 1392 ULR: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011- %D0%BF
15. Закон України від 16.01.2020 № 463-IX «Про повну загальну середню освіту» ULR: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/463-20
16. Розпорядження Кабінету Міністрів України від 14 грудня 2016 р. № 988-р Про схвалення Концепції реалізації державної політики у сфері реформування загальної середньої освіти “Нова українська школа” на період до 2029 року. ULR: https://www.kmu.gov.ua/npas/249613934
17. Власов В. Як перевірити вміння локалізувати факти та об’єкти на карті в процесі підготовки до ДПА та ЗНО з історії України. *Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання*. 2012. № 8. С. 20–37.
18. Державний стандарт базової і повної середньої освіти. Київ : Шкільний світ, 2003. 40 с.
19. Десятов Д. Методика розвитку історичного мислення засобами наочності.: Вид. група «Основа», 2008. 141 с.

20. Десятов Д. Методика використання наочності на уроках історії стародавнього світу. Харків : Вид. група «Основа», 2009. 143 с.
21. Десятов Д. Методичні прийоми роботи з портретом. *Історія в школі.* 2007. № 6. С. 4–7.
22. Десятов Д. Використання комп`ютерних технологій при організації роботи учнів із статистичним матеріалом. *Історія в школі*. 2007. № 9. С. 37–41.
23. Дмитрієва О. Сучасний урок історії: виклики сьогодення (з досвіду роботи). *Матеріали XV науково-практичної конференції з міжнародною участю* (Харків, 23 листопада 2023 р.). 2023. С. 31-37.
24. Желіба О., Крапив'янський С. Новітня історія в документах, завданнях, графіках, схемах, таблицях: Посіб. із всесвіт. історії: 11 кл. Київ : Вид. дім «Шкільний світ», 2006. 128 с.
25. Ігнатенко Н. Методика роботи з історичними джерелами в системі удосконалення теорії та практики сучасного уроку історії. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені В. Гнатюка. Серія: Історія*. 2006. № 1. С. 235–239.
26. Ігнатенко Н. Шкільний підручник з історії як об`єкт теоретичного аналізу. *Наукові записки Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка. Серія: Історія.* 2006. № 2. С. 171–174.
27. Ігнатенко Н. Методика застосування технології проблемного навчання при вивченні історії в школі. *Науковий вісник Ужгородського університету серія: «Педагогіка. Соціальна робота»*. 2016. Вип. 2 (39). С. 81–85.
28. Ігнатенко Н., Москалюк М. Історична освіта в дискурсі еволюції державної політики України кінець XX – початок XXI ст. *Емінак: Науковий щоквартальний журнал*. 2022. №1(37), 135-149.
29. Ignatenko N., Savenco V., Kryskov A., Habrusieva N., Remekh T. Formation of Cognitive-Technological Competence as a Mechanism of Realisation of Rational Component in Training Undergraduate Students. *Journal of Education Culture and Society*. Vol. 15 No. 1 (2024) C 247-263.
30. Ігнатенко Н. Світові тенденції соціокультурних змін та їх вплив на модернізаційні процеси в освіті. *Витоки педагогічної майстерності*. Серія: Педагогічні науки. 2021. Вип. 28. С. 70-76.
31. Ігнатенко Н. Генезис шкільної історичної освіти в Україні (1991-1996 рр.). *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2022. №57. Т.1. С. 285-290. Ігнатенко Н.В. Концептуальні ідеї «Нової української школи» як стратегія змін у базовій середній освіті. *Наукові інновації та передові технології*. Серія: «Педагогіка». 2023. № 13(27) 2023. С. 684-696.
32. Ігнатенко Н. Технологічна складова трансформаційних процесів у Новій українській школі. *Актуальні питання гуманітарних наук:*

міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка. 2023. Вип. 68. С. 262-266.
33. Ігнатенко Н.В. Генезис вітчизняної теорії та методики навчання історії в школі у 1996–2010 рр. *Вісник науки та освіти*. Серія «Педагогіка». 2024. № 3(21). С. 722-736.
34. Ігнатенко Н. Трансформаційні процеси у вітчизняній теорії та методиці навчання історії в школі (2010-2014 рр.). *Наукові інновації та передові технології*. Серія «Педагогіка». 2024. №4 (32). С. 961-973.
35. Ігнатенко Н.В. Державна політика України в галузі освіти як інструмент трансформації теорії та методики навчання історії в школі у 1991-2020 рр.: історіографія проблеми. *Актуальні питання у сучасній науц*і. 2024. № 4(22). С. 903-915.
36. Ігнатенко Н.В. 2024.Трансформаційні процеси у теорії та методиці навчання історії в школі періоду незалежності України: історіографія проблеми. *Перспективи та інновації науки*. Серія «Педагогіка». № 4(38). С. 258-270.
37. Ігнатенко Н.В. Трансформація змісту історичної освіти в парадигмі «Нової української школи». *Вісник науки та освіти*. Серія «Педагогіка». 2024. № 4(22). С. 1033-1047.
38. Ігнатенко Н. Понятійно-термінологічне поле дослідження трансформаційних процесів у теорії та методиці навчання історії в школі періоду незалежності України. *Актуальні питання гуманітарних наук: міжвузівський збірник наукових праць молодих вчених Дрогобицького державного педагогічного університету імені Івана Франка*. 2024. №. 73. Т. 2. С. 305-311.
39. Ігнатенко Н.В. Особливості відображення трансформаційних процесів теорії та методики навчання історії в школі у науково-методичній літературі 1991-1996 рр. *Вісник науки та освіти*. 2024. № 8. С. 946-959.
40. Ігнатенко Н.В. Актуальні проблеми теорії та методики навчання історії в школі у науково-методичній літературі 1996–2010 рр. *Суспільство та національні інтереси*. 2024. №5. С. 226-240.
41. Ігнатенко Н., Савенко В. Практична підготовка вчителя громадянської та історичної освітньої галузі: концептуальні засади та структурна модель. *Вісник науки та освіти*. 2025. №5. С. 1418-1430.
42. Ігнатенко Н.В., Савенко В.В. Громадянська освіта в Україні: проблеми нормативно-правового регулювання та імплементації в освітній простір. *Національні інтереси України*. Розділ: Право 2025. № 8(13) С. 420 – 432.
43. Савенко В.В., Ігнатенко Н.В. Правові механізми реалізації реформи середньої освіти в Україні: аналіз нормативної бази 2017-2025 рр. *Наука і техніка сьогодні*. Серія: Право, 2025. № 8(49) С. 94-106.
44. Комаров В. Історичні образи: як їх формувати. *Історія в школах України*. 2001. № 2. С. 26.

45. Концептуальні засади реформування історичної освіти в системі загальної середньої освіти. Наказі МОН №1072 від 30 липня 2024 року. URL: https://nus.org.ua/2024/08/02/mon-zatverdylo-kontseptsiyu-reformuvannya-istorychnoyi-osvity-v-shkoli/#google_vignette
46. Ляшенко О. І. Профільне навчання: концептуальні підходи до реалізації в українській школі. *Науково-теоретичний та педагогічний вісник НАПН України «Педагогіка і психологія»*, 4 (85) 2014. С. 30–35.
47. Малієнко Ю. Формування просторової компетентності на уроках Історії середніх віків. *Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання*, 2012. № 6–7. С. 4–11.
48. Положення про визнання результатів навчання, здобутих у неформальній та інформальній освіті. Тернопіль 2023. URL: https://surl.li/mujhha
49. Пометун О. І. Нова українська школа – перехід до нової парадигми освіти. Світові виклики сучасній освіті : матеріали ІІ Міжнар. наук.-практ. конф. / гол. ред. І. І. Осадченко. Умань : Громадська організація «Міжнародна асоціація сучасної освіти, науки та культури», 2022. С. 83–86.
50. Присяжнюк, Ю. Історична дидактика в профільній школі: характерні особливості трансформації. *Вісник Черкаського університету. Серія: Історичні науки*. 2025. № 1. URL: https://doi.org/10.31651/2076-5908-2025-1-26-31
51. Терно С. Підручник з історії сьогодні: стан і перспективи. *Історія в школах України*. 2004. № 1. С. 6–8.
52. Терно С. Методичний апарат підручника: яким він має бути? *Історія в школах України*. 2004. № 7. С. 17–20.
53. Фідря О. До питання про зміст, структуру та завдання для перевірки сформованості просторових компетентностей як однієї із складових історичної освіти учнів. *Історія і суспільствознавство в школах України: теорія та методика навчання*. 2012. № 6–7. С. 10–14.
54. Фідія О. Цивілізації Стародавнього Сходу: Давній Єгипет (Практикум з історії стародавнього світу). Всесвітня історія. 6 клас. *Історія в школах України*. 2006. № 6. С. 49–56.

14. Інформаційні ресурси

У межах вивчення дисципліни здобувачам пропонуються інформаційні ресурси та онлайн-курси, які можуть бути використані для поглиблення знань і формування професійних компетентностей. За умови успішного опанування таких курсів (та/або інших форм неформальної чи інформальної освіти) їх результати можуть бути зараховані викладачем відповідно до передбачених у робочій програмі форм контролю. Визнання результатів неформальної та/або інформальної освіти в інших випадках здійснюється згідно з процедурою, визначеною відповідними нормативними документами ТНПУ.

№	Назва ресурсу	Тип ресурсу	Посилання

1	Платформа «EU Study Days in Ukraine»	Освітня платформа	https://www.eustudydays.in.ua/
2	Європейський простір вищої освіти (EHEA)	Офіційний міжнародний ресурс	https://www.ehea.info/
3	Європейська Комісія: Education and Training	Офіційний міжнародний ресурс	https://education.ec.europa.eu/
4	Програма Erasmus+	Міжнародна освітня програма	https://erasmus-plus.ec.europa.eu/
5	Платформа eTwinning	Освітня платформа ЄС	https://www.etwinning.net/
6	Програма CEEPUS	Міжнародна освітня програма	https://www.ceepus.info/
7	Coursera	Платформа онлайн-курсів (MOOC)	https://www.coursera.org/
8	edX	Платформа онлайн-курсів (MOOC)	https://www.edx.org/
9	Дія.Освіта	Національна освітня платформа	https://osvita.diia.gov.ua/
10	Міністерство освіти і науки України	Офіційний національний ресурс	https://mon.gov.ua/
11	Нова українська школа (НУШ)	Освітній портал	https://nus.org.ua/
12	Prometheus	Платформа онлайн-курсів	https://prometheus.org.ua/
13	Освіторія	Освітня платформа	https://osvitoria.media/
14	Europeana	Цифрова бібліотека ЄС	https://www.europeana.eu/
15	Репозитарій ТНПУ ім. В. Гнатюка	Інституційний науковий ресурс	https://elr.tnpu.edu.ua/
16	Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського	Науково-бібліотечний ресурс	http://www.nbuv.gov.ua/

15. Комунікація та етика взаємодії

Комунікація між здобувачами вищої освіти та викладачем здійснюється через офіційні канали: корпоративну електронну пошту університету, систему дистанційного навчання (Moodle), а також під час аудиторних занять і консультацій. За потреби можуть використовуватися додаткові цифрові інструменти (відеоконференції, месенджери) за попереднім погодженням із викладачем.

Консультування здобувачів відбувається відповідно до встановленого графіка консультацій або за індивідуальною домовленістю. У разі неможливості бути присутнім на занятті з поважних причин (хвороба, участь у навчальних чи наукових заходах тощо) здобувач зобов'язаний завчасно (як правило, не пізніше ніж за 1 день) повідомити про це старосту академічної групи, який інформує викладача під час заняття. Відсутність має бути підтверджена відповідними документами, що надає здобувачу право на ліквідацію академічної заборгованості у встановленому порядку.

Учасники освітнього процесу дотримуються принципів академічної культури, взаємоповаги, толерантності, доброчесності та професійної етики.

У комунікації очікується коректний, конструктивний і доброзичливий стиль спілкування, дотримання норм академічного етикету, аргументованість висловлювань і повага до різних точок зору. Недопустимими є прояви дискримінації, образливі висловлювання, некоректна поведінка або порушення правил академічної доброчесності.

Викладач і здобувачі несуть взаємну відповідальність за дотримання етичних норм і підтримання сприятливого освітнього середовища. У разі виникнення конфліктних ситуацій вони вирішуються відповідно до чинних нормативних документів закладу вищої освіти.